

Sayın Genel Kurul Başkanlık Divanı, TÜSİAD'ın Değerli Üyeleri, Değerli Konuklar, Değerli Basın Mensupları, Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Hoş geldiniz.

Ülke olarak moralimiz bozuk. Güven bunalımı yaşıyoruz.

Kartalkaya'da 78 canımız yanarak hayatını kaybetti. Yangın çıkabilir ama 78 kişi ölmez. Ölüyorsa nedeni usulüne uygun yapılmayan binalar ve denetimsizliktir. Çöken bir sistemdir. Bu olay yakın tarihte olduğu için henüz yüreklerimizde.

Ancak unutmayalım ki geçen sene tam bugün Erzincan'ın İliç ilçesindeki altın madeninde oluşan heyelan sonucu 9 işçi hayatını kaybetmişti.

İki yıl önce yaşadığımız büyük depremde on binlerce insanımızı usulüne uygun yapılmadığı için çöken binalar altında kaybettik.

2014 yılında Soma kömür madeninde çıkan yangında 301 işçi hayatını kaybetti.

Tüm bu ve benzer ölümlerin arkasında tesis sahiplerinin yönetmeliklere uygun yatırımları maliyet nedeniyle yapmaması ve denetim eksikliği var.

California'da koca Los Angeles şehri yandı, Japonya'da çok daha şiddetli depremler oldu. Kaç kişi öldü?

Lütfen bakın ve mukayese edin. Bizdeki ölümlerin nedeni maliyet odaklı kural tanımazlık ve denetimsizliktir.

Kurallarımız vardır ama uymayan çoktur, yeterli denetim yoktur. Bu ölümlerin ana nedeni sistem bozukluğudur.

Maliyeti güvenliğin önüne koyan iş sahipleri, hak etmediği koltuğa oturan özel sektör iş insanları ve kamu yöneticileridir. Onların yarattığı ve uyguladığı sistemdir.

Bu sistemin nasıl düzeleceği çok net bellidir. Sistemin kendi kendini düzeltme mekanizması olmalıdır.

Sorumlular görevden ayrılmalı, hesap vermeli ve yerlerine yetkin kişiler gelmelidir.

Son haftalarda politik hayatta da olağanüstü olaylar yaşıyoruz. Seçilmiş belediye başkanları görevden alınıyor yerlerine kayyum atanıyor. Bir siyasi parti lideri hakkında önce soruşturma başlatılıyor sonra farklı bir nedenle tutuklanıyor.

Birçok sanatçının menajerliğini yapan bir iş kadını hakkında önce soruşturma başlatılıyor sonra farklı bir nedenle tutuklanıyor.

Bir büyükşehir belediye başkanı hakkında, yaptığı konuşmalar nedeniyle basın toplantısından dakikalar sonra soruşturmalar açılıyor.

Bilir kişi görüşmesini yayınlayan gazeteciler göz altına alınıyor, genel yayın yönetmeni tutuklanıyor.

Yeni mezun teğmenler ordudan ihraç ediliyor.

Bu olaylarda suç vardır yoktur diyemeyiz. Ancak çok kısa sürede arka arkaya gelen bu olayların toplumda endişe yarattığını ve güveni sarstığını söyleyebiliriz.

Ayrıca tutukluluğun istisna değil kural haline gelmesi gibi kangrenleşmiş bir sorunun kanunlar değişse de çözülmediğini görüyoruz.

Kişiyi, bir gün dahi olsa, özgürlüğünden mahrum edecek tutuklama ve adli kontrol kararlarının, hatta gözaltı kararlarının ne denli titiz verilmesi gerektiğini yıllar sonra gelen tahliyelerde, beraat kararlarında görüyoruz.

Ancak bugünkü endişe ve güvensizlik ortamına rağmen ülkemizin geleceği ile ilgili umudumuzu hiç kaybetmiyoruz.

Çünkü biliyoruz ki doğru politikalarla ülkemiz kalkınır ve vatandaşlarımız kendilerini mutlu ve huzurlu hisseder.

Bu nedenle inandığımız doğruları bıkmadan usanmadan dile getireceğiz.

"Söylesek de hiçbir şey değişmiyor" zihniyetine kapılamayız.

Bizim görevimiz doğru bildiklerimizi söylemektir.

Mevcut uygulamaları eleştirmekle kalmayıp yeni politikalar önermektir.

TÜSİAD'ın bu amaçla hazırladığı ve bugün sizlere dağıtılan "Perspektif: 2025 Dönüşüm ve Gelecek için Yol Haritası & Öneriler" adlı kitapçık 11 temel maddeyle dönüşümlere hazır ve küresel rekabette öne çıkan bir ülke yaratmamız için yol gösteriyor.

Değerli Üyeler,

Bugünkü konuşmamda dünyada ve ülkemizde geçtiğimiz yılın bir değerlendirmesini yapmak ve daha iyi bir Türkiye'ye nasıl hazırlanmamız gerektiğini, hangi yapısal reformlara öncelik vermemiz gerektiğini, ele almak istiyorum.

2024 yılına baktığımızda öncelikle jeopolitik dengelerdeki değişimin hız kazandığını görüyoruz.

Dünyada güç mücadelesi şiddetlendi, ticaret, teknoloji, enerji, sermaye hareketleri gibi birçok alana yayıldı.

Bölgemiz, Ukrayna, Gazze ve Suriye'de yaşanan savaşların yıkıcı etkilerini en derin şekilde yaşadı.

Hatta bugünlerde ABD Başkanı Trump'ın Gazze'yle ilgili söylemleri, bölgedeki hassas dengeleri ve insan haklarını göz ardı eden bir yaklaşımı yansıtmakta.

Bu tür öneriler, bölgedeki mevcut sorunları çözmek bir yana, zaten kutuplaşmış dünyada krizleri daha da derinleştirebilir ve kalıcı barış umutlarını zedeleyebilir.

2024 yılı dünya demokrasi tarihi açısından önemli bir yıl oldu. Dünyanın yarısından fazlası sandık başına gitti.

Farklı ülkelerdeki seçmenlerin verdiği mesaj geçmiş dönemin kurumsal yapılarının bugünün sorunlarına çare olmadığını ortaya koydu.

Milliyetçi, korumacı ve popülist politikalar giderek daha fazla destek bulmaya başladı.

Küresel düzlemde enflasyonla mücadelede gösterilen başarılı performans, ekonomik büyümede ve gelir dağılımında gösterilemedi.

Avrupa ve Çin gibi büyük ekonomilerdeki farklı yapısal sorunlar ciddi bir yavaşlamaya neden oldu.

Amerika'da enflasyon kontrol altına alınsa da gelir dağılımı bozulmaya devam etti.

2024 yılında enerji kullanımında önemli bir dönüşüm yaşadık. Yenilenebilir enerji üretimi, özellikle güneş ve rüzgar santrallerinin ekonomik olarak daha cazip hale gelmesiyle, ciddi şekilde arttı.

Uluslararası Enerji Ajansı Direktörü Fatih Birol'un belirttiği gibi dünya 2024 yılından itibaren hızla elektrik çağına giriyor. Fosil yakıt üretimi artarken talebi düşüyor.

Bu değişim, küresel güç dengelerini de ciddi şekilde etkileyecek. Gerekli önlemleri almamız halinde net enerji ithalatçısı olan ülkemizin dış açığına olumlu katkı yapacak.

Enerji dönüşümü yanı sıra dünyada büyük bir Yapay Zeka yarışı var.

Kısa süre önce Çin'den çıkan bir uygulamanın Amerikan şirketlerinde trilyon dolarlık değer kayıplarına yol açtığını gördük. Bu yarışın da küresel güç paylaşımında büyük etkileri olacak.

2024'te dünyada fiziksel, ekonomik ve teknolojik savaşlar nedeniyle tedarik zincirlerinde önemli değişiklikler oldu. Ucuzluk yerine güven ön plana çıktı. Korumacılık artış trendine girdi.

Avrupa başta olmak üzere tüm coğrafyalarda "verimlilik arttırarak rekabetçi olmak" hedefi global norm haline geldi.

2025 yılı politik belirsizliklerin yanı sıra dünya ticaretinde enerji ve teknolojinin yarattığı verimlilik farkları ve artan korumacılık nedeniyle yükselen gümrük duvarlarının öne çıktığı bir yıl olacak.

Akılcı politikalar üretebilirsek önemli ekonomik fırsatlar yakalayabiliriz.

Bu noktada, Türkiye'nin AB entegrasyon sürecinin yeniden canlandırılmasının önemini hatırlatmak isterim.

Halen en önemli ekonomik ortağımız olan AB ile Gümrük Birliğimizin güncellenmesi başta olmak üzere, adımların her iki tarafta hızlandırılması gerekiyor. Çünkü bu, her iki tarafın da menfaatine.

Değerli üyeler,

2024 yılını ülkemizde ne şekilde geçirdik diye baktığımızda Mart ayında yapılan yerel seçimler sonucunda birçok ilimizde belediye yönetiminin el değiştirdiğini gördük.

Politik gücün barış içinde el değiştirmesi ülkemizde demokrasinin gücünü tekrar tüm dünyaya göstermiş oldu.

Ancak, seçimler sonrasında seçilmişlerin görevden alınarak atanmışların göreve getirilmesi demokrasimizi zedeledi.

2024 yılında ekonomi yönetiminin uyguladığı program olumlu sonuçlar vermeye başladı.

Enflasyon beklenen hızda olmasa da geriliyor, cari açık sürdürülebilir seviyelerde, Merkez Bankası rezervleri güçleniyor, CDS ülke risk primi düşüyor.

Uluslararası derecelendirme şirketleri de bu olumlu gelişimi görüp ülke kredi notumuzu yükseltti. Ancak, doğrudan yabancı sermaye girişleri sınırlı.

Yatırımcılar için güven ortamını henüz oluşturamadık. Enflasyonla mücadele kararlılığı 2025 yılında da devam etmeli.

Ancak, ihracatçılarımızın pazarlarını kaybetmemelerine de azami özen göstermeliyiz, destek vermeliyiz.

Türkiye'nin güçlü ihracat olmadan sağlıklı ve sürdürülebilir bir büyüme gerçekleştiremeyeceğini bilmeliyiz.

Hepimizin bildiği gibi enflasyonla mücadelede elimizde üç ana politika enstrümanı var.

Birincisi, Merkez bankasının uyguladığı para politikası.

Faizlerin 2025 yılında enflasyonla mücadeleye uygun olarak kontrollü şekilde düşeceğini tahmin ediyoruz.

İkincisi, maliye politikası.

Kamunun da özel sektör şirketleri ve vatandaşlarımız gibi eşit düzeyde kemer sıkması şart.

Enflasyonla mücadele için 2025 yılında kamuda yapılacak tasarrufun daha etkin olmasını bekliyoruz.

Devletin bütçe disiplinine uyması, kamu harcamalarını kontrol etmesi ve kamuda tasarrufu arttırması şart.

Ayrıca vergi gelirlerinin arttırılması için kayıt dışı ile ciddi şekilde mücadele edilmesi gerekiyor.

Para ve maliye politikaları, faiz, vergi, bütçe gibi somut rakamlarla ifade edilen ve takip edilebilen politikalar olduğu için anlaşılması ve değerlendirmesi nispeten kolay kavramlar.

Enflasyonla mücadelede üçüncü politika enstrümanı olan yapısal reformlar ise çok geniş bir kavram.

Ülkemizde yaşadığımız bu inatçı enflasyonu bir daha çift haneli seviyelerde görmemek üzere kalıcı olarak indirmek, orta gelir tuzağından çıkmak, kişi başı geliri 20 bin doların üstüne yükseltmek ve dünyada sayılı ekonomiler arasına girebilmek için mutlaka yüksek teknoloji ile verimliliği arttırmalı, mal ve hizmet ihracatına dayalı ekonomik büyüme modeline geçmeliyiz.

Yapısal reformları gerçekleştirmeden bu değişimleri yapamayız.

Değerli üyeler,

Uzun vadede sürdürülebilir bir büyüme ve sağlam bir ekonomik yapı için elbette birçok alanda yapılacak reformlar var ancak en önemlileri TÜSİAD kitapçığında da belirtilen iki ana yapısal reform.

Birincisi, insana değer katan eğitim ve liyakat.

İkincisi, hukukun üstünlüğü ve bağımsız yargı.

Hedefimiz bu reformların yarattığı güven ortamıyla beslenen ekonomik kalkınma olmalıdır.

Bu iki reformu hakkıyla gerçekleştirebilirsek diğer tüm reformlar kolaylıkla yapılabilecektir.

Dünya ile rekabet edebilmemiz için özel sektörde ve kamu bürokrasisinde iyi eğitilmiş yüksek vasıflara sahip ve liyakate uygun atanmış insanlar olması şart.

Ayrıca bilimde, sanatta, sporda, tüm alanlarda ileri gitmek için her şeyden önce nitelikli insan gerekiyor.

İyi yetişmiş insanlar hukukun üstünlüğünün ve adil yargının olduğu bir ortamda çalıştığı takdirde ekonomi başta olmak üzere her konuda başarının yolu açılacaktır.

Bu konuda toplumsal fikir birliğine ihtiyacımız var.

Tekrar ediyorum, yapmamız gereken en önemli yapısal reform, gençlerimizi iyi yetiştirmek, layık oldukları yere getirmek ve mevcut işgücünü de tekrar eğitip çağın gerektirdiği yetkinliklerle donatmaktır.

Şimdi soruyoruz...

"Hukukun üstünlüğüne ve adil yargıya kim sahip çıkacak?"

"Sanayide ve hizmet sektöründe ülkemizin rekabetçi gücünü kim ön plana çıkaracak?"

"Gelişen teknolojiye, yapay zeka çağına, kim ayak uyduracak?"

"Sanatta, kültürde ve sporda dünya çapında başarılarla kim imza atacak?"

"Eşitliği, etik değerleri, dayanışmayı ve paylaşımcılığı kim savunacak?"

"Gelir dağılımını kim düzeltecek?"

"Bağımsız kurumlarla devletin kurumsal yapısını kim güçlendirecek?

"Kuvvetler ayrılığı, denetim ve denge mekanizmalarını kim etkinleştirecek?

"Demokratik, laik ve sosyal hukuk devletine kim sahip çıkacak?

Bu soruların cevabını "Liyakatla atanan iyi yetişmiş insanımız" diyerek cevaplayabilirim.

Eğer geleceğimizin teminatı gençlerimizse, temel vazifemiz, gençlerimizi bilim ve etik değerler temelinde iyi yetiştirmek olmalıdır.

Eğitimi okul öncesinden başlayan ve hayat boyu devam eden bir süreç olarak görmeliyiz.

Öncelikle, okul öncesi eğitimin zorunlu ve ücretsiz olmasını sağlamalıyız.

Bunun için eğitim sistemine büyük iş düşüyor.

Eğitimde dünya ile rekabet edebilmek için öğretmen ve akademisyen kalitemizi yükseltmeliyiz.

Eleştirel düşünen, iyi yönetim için üniversitelerinde uygulanan yönetime tepki veren öğretim üyelerine kulak vermeliyiz. Değerli hocalarımızı kaybetmemeliyiz.

Türkiye'nin PISA araştırmasına dahil olduğu 2003 yılından bu yana okuma, matematik ve fen bilimleri alanlarının tümünde OECD ortalamasının altında kaldığını görüyoruz.

Eğer bizim çocuklarımızın performansı sürekli olarak gelişmiş ülkelerin çocuklarının gerisinde kalıyorsa, bilelim ki bu çocukların değil bizim hatamızdır.

Müfredat değişikliklerini şeffaf ve katılımcı bir yaklaşımla yapmalıyız.

Geri bildirimler için bu alanda çalışan uzmanlara ve sivil toplum örgütlerine makul süreler vermeliyiz.

Tüm kademelerde, çocuklarımız için, laik Cumhuriyet değerlerine, bilimsel düşünce ve akla dayalı, 21. yüzyıl becerilerini kazandıran sosyal etkileşim ve etik temelli, fırsat eşitliğine dayalı, çağdaş bir eğitim eko sistemini hayata geçirmeliyiz.

Eğitim sistemini, siyasetin, siyasi partilerle ilişkilendirilen yapıların ve tarikatların etki alanının dışına taşımamızdır.

Bunun taşıdığı hayati önemi 15 Temmuz darbe girişimi hepimize öğretmiş olmalı.

Ayrıca, verimliliği yüksek bir ekonomi için üniversitelerle teknoloji üreten sanayi iş birliğinde araştırma geliştirmeyi ve girişimciliği desteklemeliyiz.

2024 yılında ülkemizde farklı aşamalardaki yeni girişimlere 469 farklı işlemle 1 milyar 100 milyon dolar yatırım yapıldı.

Bu büyüklükle Avrupa'da 11. sıradayız.

Önümüzdeki dönemde girişimci ekosistemini hızla büyütmeliyiz.

Eğitim ekosistemimizin iyileştirilmesi konusunda hepimizin üstüne düşen sorumluluklar var.

Yaşadığımız teknolojik gelişim bilgiye erişimi demokratikleştirdiği gibi kaliteli ve etkili öğrenme sistemlerine ulaşmayı da kolaylaştırdı.

Gençlerin okul dışında, hafta sonlarında, yaz tatillerinde kendilerini dünyadaki yaşlıları ile rekabet edebilecek şekilde geliştirmesi için imkanlar yaratılması gerekiyor.

Bu imkanları merkezi hükümet, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve şirketler olarak hep birlikte yaratmak zorundayız.

Gençler arasında beyin göçü her sene hızlanıyor.

Yurt dışına göç eden 25-29 yaş arası nüfus geçen sene 110 bine yaklaşmış.

İyi eğittiğimiz gençleri ülkemizde tutmak için başta ekonomik özgürlükler olmak üzere tüm özgürlük alanlarını genişletmeliyiz.

Gençlerin arzu ettiği kültürel, sosyal ve sportif hayatın koşullarını oluşturmaliyiz.

İyi yetiştirdiğimiz genç kuşakları başka ülkelere kaptırmamalıyız.

Tüm atamalarda liyakat ilkesini gözetmeli, kayırmacılığa ve nepotizme geçit vermemeliyiz.

Bu gençlerimize karşı ahlaki sorumluluğumuz olduğu kadar, ülkemizin geleceğinin, kurumlarımızın sağlamlığının da teminatıdır.

Değerli üyeler,

Son olarak üzerinde durmak istediğim nokta hukuk devleti ve adil yargının ayrılmaz bir parçasını oluşturan eşitlik konusu.

Cumhuriyetin, demokrasinin, hukuk devletinin, laikliğin tanımları eşitlik kavramı üzerinde yükselir.

Bu kavramların gerçek anlamda hayata geçirilmesi adil ve huzurlu bir toplumsal yapıyı mümkün kılar.

Aksi halde, toplumsal gerilimler, kutuplaşma, ekonomik kaynakların verimsiz kullanılması, refah kaybı, beyin göçü, demokrasiye inancın zayıflaması, radikal akımların güçlenmesi gibi sorunların önü alınamaz.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kalkınmanın tüm boyutlarını negatif etkiliyor.

Kadınların ekonomik, siyasi ve toplumsal hayatta erkeklerle eşit şekilde temsil edilmesi ekonomik kalkınma, adaletsizlikle mücadele ve toplumsal refah yaratarak ilerlemenin olmazsa olmaz koşuludur.

Türkiye de kadınların iş gücüne katılımı %37 iken batıda bu oran %52'dir.

Bir an için bizde de %52 olsa 5 milyon ek işgücü demektir. Verimlilik demektir.

Ayrıca 35 yaş altında eğitimde ve işgücünde olmayan 7 milyon gencimiz var.

Fırsat eşitliği sağlayıp kadınları ve gençleri işgücüne kazandırabilsek milli gelirden çok ciddi bir artış sağlarız.

Ülkemizde gelir dağılımındaki eşitsizlik son yıllarda artmaktadır.

Yüksek enflasyon herkese eşit uygulanan adil olmayan bir vergidir ve gelir dağılımını bozmaktadır.

Emeklilere yapılan zammın, hayat pahalılığını telafi edemediği ortadadır.

Bu durum hep söylediğimiz, enflasyonla mücadele yükünün adil paylaşılması ilkesinin daha etkili uygulanması gerektiğine işaret ediyor.

Ekonomik politikalarda bu konu dikkate alınmalı, sosyal devlet ilkesi gözetilmelidir.

Eşitlik iş dünyamızda da gereklidir.

Serbest piyasa koşulları işlemeli, kamu ihaleleri, denetimler, kayıt dışı ile mücadele, krediye erişim gibi konularda adil yaklaşım sergilenmelidir.

Bu konularda kayırmacılık ekonomik verimsizliği doğuran temel nedendir.

Eşitliği toplumsal güven için, adil yargının uygulanmasında, yolsuzluklarla mücadelede ve ifade özgürlüğünde de görmek isteriz.

Değerli üyeler,

2025 yılında dünya için olduğu kadar Türkiye açısından da önemli bir kavşaktayız.

Yurt dışında ve yurt içinde ekonomik ve siyasi gelişmeler hem büyük fırsatlar hem de büyük riskler yaratıyor.

Bu süreci mutlaka çok iyi yönetmeliyiz.

Türkiye'mizin, dünyada sözü geçen, bölgesinde istikrarın teminatı olan, ekonomisi istikrarlı, demokrasisi sağlam, hukuk devleti ilkeleri yerleşmiş, toplumu huzurlu bir ülke olması yönünde elbirliği ile çalışmalıyız.

Bunu ancak hukukun üstünlüğü ve bağımsız yargının yarattığı güven ortamında iyi yetişmiş, liyakatla göreve gelmiş insanlar ve eşitlikçi bir yaklaşımla yapabiliriz.

Bunu yaptığımız takdirde en önemli yapısal reformu gerçekleştirmiş olacağız.

Bizi yönetenlere iyi niyetle önerilerimizi aktarmak görevimizdir.

Hepimiz bu doğrultuda üstümüze düşeni yerine getirmeliyiz.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime burada son verirken dikkatiniz için hepinize teşekkür ediyorum.